

๕๗.๑. แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่ดำเนินการจัดทำ
ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โครงการจัดทำฐานข้อมูล
ภูมิปัญญาท้องถิ่น / ปราชญ์ชาวบ้าน
ตำบลต๋อนโพธิ์

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลต๋อนโพธิ์
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

โครงการจัดทำฐานข้อมูล
ภูมิปัญญาท้องถิ่น / ปรากฏชาวบ้าน
ตำบลคอนโพธิ์

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลคอนโพธิ์
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในปัจจุบันเมืองไทยเราได้กลายเป็นประเทศเปิดที่รับเอาความรู้และเทคโนโลยีของต่างชาติเข้ามาอย่างมากมาย ทำให้ไทยกลายเป็นประเทศที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี จากผลของการรับเอาวัฒนธรรมของชาติอื่นมานี้เอง ทำให้ประเทศของเรา ชุมชนของเรานี้ถึง ความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเทคโนโลยีในท้องถิ่นอันดี ที่เคยสืบทอดกันมาช้านาน ปัจจุบัน วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของไทยเรามากมายจะยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมาตามชนบทหรือตามท้องถิ่นห่างไกล ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ยังคงมีการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน และเทคโนโลยีในท้องถิ่นอยู่ ดังนั้นการศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านของเราจึงเป็นการดำรงไว้ซึ่ง ศิลปะวัฒนธรรมและวิถี ชีวิตของท้องถิ่นเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้แก่ผู้ที่สนใจได้รับทราบและร่วมภูมิใจกับบุคคลในท้องถิ่นด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่กับสังคมมนุษย์มาช้านานเป็นการดำรงในชีวิตที่เกี่ยวพันกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่นโดยมีการปรับสภาพการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติตามกาลเวลา

ความหมายของภูมิปัญญา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญาไว้ว่า “พื้นความรู้ความสามารถ” ภูมิปัญญาหมายถึงทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน หรือเป็นลักษณะสากล ที่หลายถิ่นมีคล้ายกันก็ได้ ภูมิปัญญา ชาวบ้านในแต่ละถิ่นเกิดจากการแสวงหาความรู้ เพื่อเอาชนะอุปสรรคทางธรรมชาติ ทางสังคม ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ภูมิปัญญานี้จึงเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและชาวบ้าน เช่น การประกอบพิธีกรรมของชุมชน หรือประเพณีการรวมกำลังช่วยกันทำงานใหญ่หลวงเกินวิสัยที่จะทำสำเร็จได้โดยคนเดียวเป็นต้น ภูมิปัญญาหมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าแสดงถึงเฉลียวฉลาดของบุคคล และสังคม ซึ่งได้สั่งสมและปฏิบัติสืบทอดกันมาภูมิปัญญาจะเป็นทรัพยากรของบุคคลหรือ ทรัพยากรความรู้ก็ได้ทรัพยากรความรู้ที่ถือว่าเป็นภูมิปัญญา ได้แก่ ความรู้ในสาขาอาชีพหรือวิชาการด้านต่างๆ เช่น การคัดเลือกพันธุ์ข้าว การถนอมอาหาร วัฒนธรรม ศิลปะ จารีตประเพณี เป็นต้นส่วนทรัพยากรบุคคลที่ถือว่าเป็นภูมิปัญญา ได้แก่ ขาวนาผู้ประสบความสำเร็จในการผลิต พราหมณ์ผู้เชี่ยวชาญในบายศรี เป็นต้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น (local wisdom) หรือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน (popular

wisdom) เป็นคำที่รู้จักกันมานานพอสมควร เป็นคำที่มีความหมายลึกซึ้ง หลายแง่มุม ซึ่งมี นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ในแง่มุมต่างกัน ดังนี้

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) หรือ ปัญญาชนชาวบ้านหรือปัญญาชนท้องถิ่น (Intellectual Organic) หมายถึง “พื้นเพรากฐาน ของความรู้ของชาวบ้าน หรือความรอบรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์สืบเนื่อง ต่อกันมาทั้งทางตรง คือ ประสบการณ์ด้วยตนเองหรือทางอ้อมซึ่งเรียนรู้จากผู้ใหญ่ หรือความรู้ ที่สะสมสืบต่อกันมา” (สามารถ จันทรสุรีย์, ๒๕๓๓ อ้างถึงใน สำเนียง สร้อยนาคนพงษ์, ๒๕๓๕: ๒๔) ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาแห่งชีวิต ทำให้สังคมดำรงอยู่ได้มาเป็นเวลานาน เพราะ สังคมเปรียบเสมือนมนุษย์ หากไม่มีสอนหรือปัญญาย่อมไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ (ประเวศ วสี, ๒๕๓๔) อ้างถึงใน นิรุบล คงเกต, ๒๕๔๐ หน้า ๔๓) วันเพ็ญ พวงพันธุ์บุตร (๒๕๔๒: ๑๐๘) ให้ทัศนะเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยว่า หมายถึงองค์ความรู้ทั้งหลายที่มีการสั่งสมและถ่ายทอดสืบ ต่อกันมาของชาติไทย โดยการคิดค้นปรับเปลี่ยนผสมผสานกับ

ความรู้ใหม่ และพัฒนาให้เหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง รุ่ง แก้วแดง (๒๕๔๓: ๒๐๔) ได้กล่าวถึงภูมิปัญญาไทยว่า หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทย อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการ เลือกรองเรียนรู้พัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคน ไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย รัตนะ บัวสนธิ์ (๒๕๓๕: ๓๕) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงกระบวนการทัศนของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลกและสิ่งแวดล้อม ซึ่ง กระบวนการทัศนดังกล่าวมีรากฐานจากศาสนา คติ จารีตประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอด สั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมา ปรับเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง แต่ละสมัย ทั้งนี้ โดยมีเป้าหมายเพื่อความสงบสุขของส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน จะเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้ เอง และนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา เป็นเทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดทำ โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตใน ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงรวมถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้าน คิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

พัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้ง สติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบไปด้วยองค์ความรู้ใน หลายวิชาดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑)

ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิค ด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนามาบนพื้นฐาน คุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพา ตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จัก ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อ เชลลการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหา ด้านการบริโภคอย่างปลอดภัยประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถพึ่งตนเองทาง เศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทาง หัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มหัตถกรรม และอื่นๆ เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกัน และรักษาสุขภาพของ คนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการ จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่า ของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการค้าการสะสม , และบริการกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อเสริมชีวิตความ เป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของ คนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงานด้านต่างๆ ทั้งของ องค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้าน ระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญา สาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิภาพ

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษา ถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้หลักธรรมคำสอน ทางศาสนาความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้ บังเกิดผลดีต่อบุคคล และสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ภูมิปัญญาไทยด้านกลองยาวประยุกต์

ชื่อ - นามสกุล นายสังเวียน บรรจงจิตต์

หมู่ที่ 3 ตำบลดอนโพธิ์

ภูมิปัญญาไทยด้านเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ - นามสกุล นายวิโรจน์ หมีโหมด

หมู่ที่ 2 ตำบลคอนโพธิ์

ภูมิปัญญาไทยด้านงานถักและสาน

ชื่อ - สกุล นางรัชну ศิริโก่งธนู

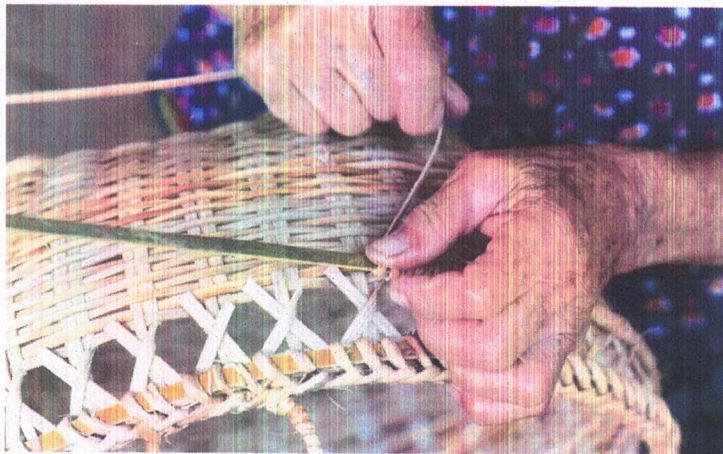
หมู่ที่ 2 ตำบลดอนโพธิ์

ภูมิปัญญาไทยด้านการทำปลาเค็ม

ชื่อ – สกุล นางเรณู ใจคง
หมู่ที่ 5 ตำบลดอนโพธิ์

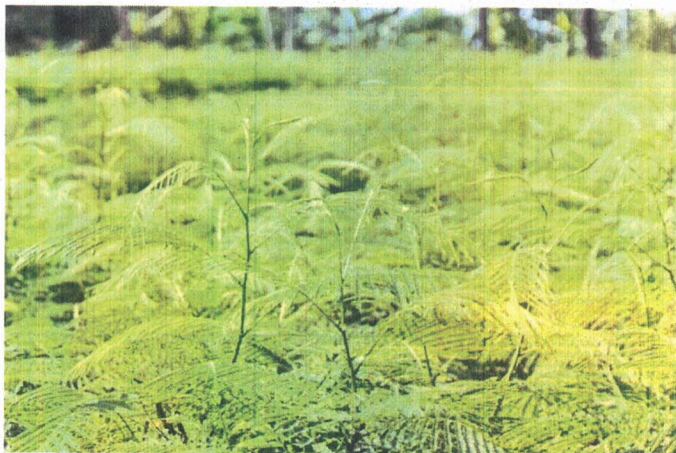
ภูมิปัญญาไทยด้านการจักสานไม้ไผ่

ชื่อ - สกุล นายสมบัติ นวลขำ

หมู่ที่ 6 ตำบลดอนโพธิ์

ภูมิปัญญาไทยด้านการปลูกชะอม

ชื่อ - สกุล นางยุวดี แจ่มจำ

หมู่ที่ 1 ตำบลดอนโพธิ์

ภูมิปัญญาไทยด้านการทำนา

ชื่อ - สกุล นายนิพนธ์ จันทลับ

หมู่ที่ 7 ตำบลดอนโพธิ์

๕๗.๒. ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในระบบ
ข้อมูลกลางองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น INFO

๕๗.๒.ฐานข้อมูลในระบบ INFO

DLA INFO64

สืบค้นด้วย : นางจันทิยา พ่วงจำ | ออกจากระบบ

ด้านที่ 7 สังคม ศาสนา วัฒนธรรม	ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	อบต.	ชื่อ	ศาสนา	ศิลปะ	วัฒนธรรม	ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ข้อมูลหมู่บ้าน	1	ลพบุรี	เมืองลพบุรี	อบต.ดอนโพธิ์	โครงการเทศกาลสงกรานต์ สืบสานประเพณีไทย				
ข้อมูลชุมชน	2	ลพบุรี	เมืองลพบุรี	อบต.ดอนโพธิ์	ส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีลอยกระทง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568				
ข้อมูลคณะกรรมการชุมชน	3	ลพบุรี	เมืองลพบุรี	อบต.ดอนโพธิ์	การละเล่นดนตรี กลองยาว				
ข้อมูลการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน	4	ลพบุรี	เมืองลพบุรี	อบต.ดอนโพธิ์	การทำโยนอินทรี				
ข้อมูลการจัดตั้งกองทุน/วิสาหกิจชุมชน	5	ลพบุรี	เมืองลพบุรี	อบต.ดอนโพธิ์	โครงการสืบสานส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในวันวิสาขบูชา				
สวนสาธารณะ/สถานที่ออกกำลังกาย	6	ลพบุรี	เมืองลพบุรี	อบต.ดอนโพธิ์	โครงการสืบสานประเพณีสงกรานต์ดีและวันผู้สูงอายุ				
ข้อมูลห้องสมุด/ที่อ่านหนังสือท้องถิ่น	7	ลพบุรี	เมืองลพบุรี	อบต.ดอนโพธิ์	โครงการสืบสานส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในวันมาฆบูชา				
ข้อมูลศาสนสถาน	8	ลพบุรี	เมืองลพบุรี	อบต.ดอนโพธิ์	วันขึ้นปีใหม่				
ข้อมูลตลาด	9	ลพบุรี	เมืองลพบุรี	อบต.ดอนโพธิ์	การพัฒนารักษาโรค				

DLA INFO64

สืบค้นด้วย : นางจันทิยา พ่วงจำ | ออกจากระบบ

DLA INFO64

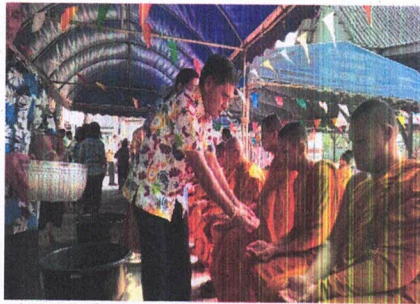
สืบค้นด้วย : นางจันทิยา พ่วงจำ | ออกจากระบบ

[illegible]

๕๗.๔. ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในรูปแบบ
เอกสาร/รูปเล่ม/แผ่นพับ หรือเอกสาร
อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการเผยแพร่
ประชาสัมพันธ์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์

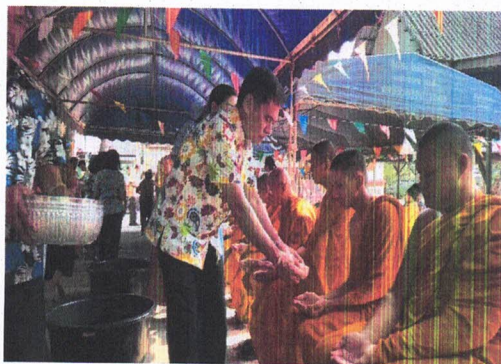
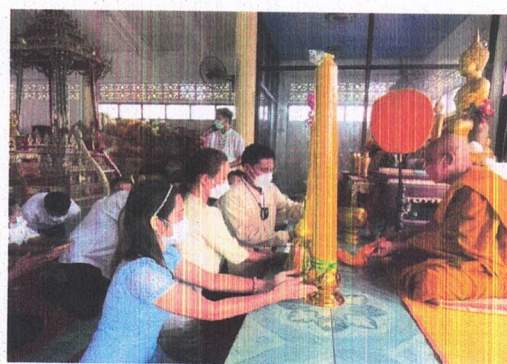
อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์
อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่ที่	ชื่อกิจกรรมภูมิปัญญา	ลักษณะภูมิปัญญา
1	นายวิโรจน์ หมีโหมด	2	เศรษฐกิจพอเพียง	การทำสวนเศรษฐกิจพอเพียงตามรอยพ่อ
2	นางรัชну ทองแถว	2	ผลิตภัณฑ์งานถักและสาน	การสานตะกร้าจากเส้นพลาสติก
3	นายสังเวียน บรรจงจิตต์	3	กลองยาว	การแสดงกลองยาวประยุกต์
4	นางเรณู ใจคง		การทำปลาเค็ม	นำพลาสติกมาใส่เกลือเพื่อถนอมอาหาร ทำให้สามารถเก็บไว้ได้นานขึ้น
5	นายสนวน รุ่งทิม	4	การพ่นยารักษาโรค	ภูมิปัญญาชาวบ้าน ใช้การรักษาพื้นคัน ระเหื่อ แดงตามตัว โดยนำขมิ้นและสุราขาวมาพ่นรักษาอาการและโรคทางในเด็ก ก็จะใช้ขมิ้นมะนาวล้างเข้าไปในลำคอเด็ก ซึ่งการรักษาต้องนำเด็กมาส่งขวัญข้าว เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน
6	นายสมบัติ นวลขำ	6	ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่	จักสานตะกร้า เปล อวนดักปลาจากไม้ไผ่
7	นางยุวดี แจ่มจำ		การปลูกชะอม	การปลูกชะอมและวิธีการเก็บเกี่ยวชะอม
8	นางสำเนียง จันพลับ	7	การถักคอเสื้อ	การถักคอเสื้อ ไว้สำหรับเสื้อคอกระเช้า
9	นายนิรันดร์ กองแก้ว		การทำนา	ขั้นตอนการทำนา

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์
อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ที่	หมู่ที่	ชื่อกิจกรรมภูมิปัญญาด้าน ศาสนา ศิลปะ ประเพณีและ วัฒนธรรม	ลักษณะประเพณี/ภูมิปัญญา	หมายเหตุ
1	1 - 8	วันขึ้นปีใหม่	ทำบุญตักบาตร	
		วันมาฆบูชา	ทำบุญตักบาตร เวียนเทียน	
		วันสงกรานต์	ทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระสงฆ์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ	
		วันวิสาขบูชา	ทำบุญตักบาตร เวียนเทียน	
		วันอาสาฬหบูชา	ทำบุญตักบาตร เวียนเทียน	
		วันเข้าพรรษา	ทำบุญตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง	

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ พื้นฟู และ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติและจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้สิทธิและมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการ

ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมตามยุค

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อเป็นการสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นฉบับนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นต่อไป

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้ รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาการเกษตร หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. สาขากาพย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชนโดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจในชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

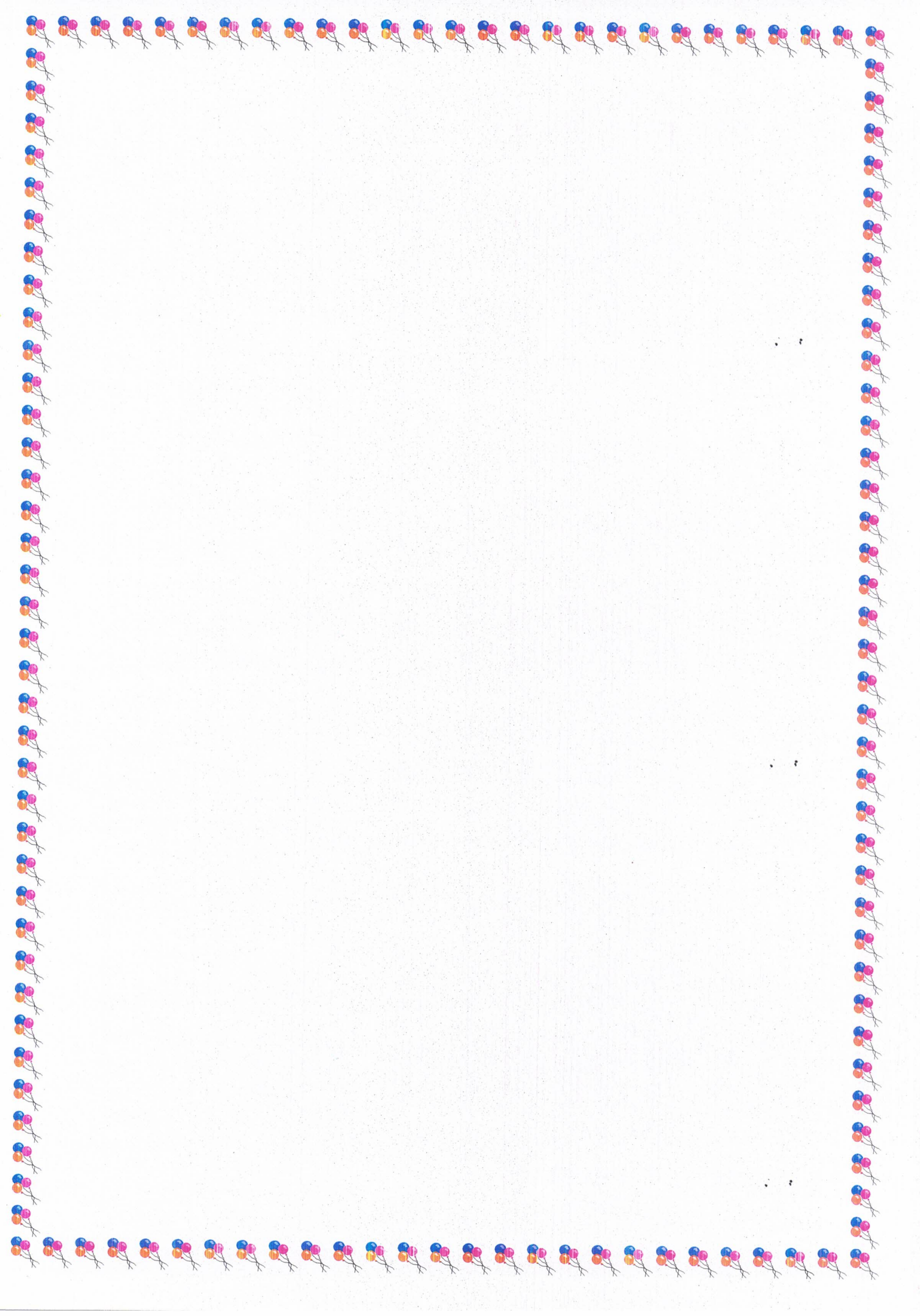
๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาการจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานด้านต่างๆ ทั้งขององค์กรชุมชนองค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

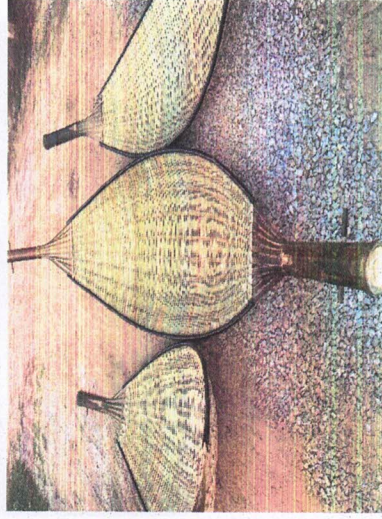
๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญ ประเพณีข้าว เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์เปเปอร์ไมไฟ

นายสมบัติ นวลขำ หมู่ที่ 6 ตำบลดอนโพธิ์

การปลูกชะอม

นางยุวดี แจ่มจำ หมู่ที่ 2 การปลูกชะอม

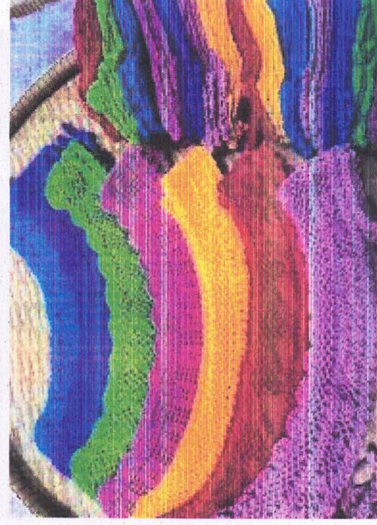

ผลิตภัณฑ์ตระกร้าพลาสติก
นางรัชну ศิริโก่งธนู ตำบลดอนโพธิ์

การถักคอเสื้อ

นางสำเนียง จันทลับ หมู่ที่ 7 ตำบลดอนโพธิ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลดอนโพธิ์

เอกสารประชาสัมพันธ์

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์

โทรศัพท์ 036 - 783-844 - 4 ต่อ 108